

Βρυξέλλες, 2.10.2015
COM(2015) 478 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ
ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΤΟ 2020**

{SWD(2015) 187 final}

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΤΟ 2020

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βιοποικιλότητα –η μοναδική ποικιλία της ζωής στον πλανήτη μας– είναι ο στυλοβάτης της οικονομίας και της ευημερίας μας. Μας εξασφαλίζει καθαρό αέρα και νερό, τρόφιμα, υλικά και φάρμακα, υγεία και αναψυχή· βοηθά την επικονίαση και τη γονιμότητα του εδάφους, ρυθμίζει το κλίμα και μας προστατεύει από τις ακραίες καιρικές συνθήκες.

Ωστόσο, οι ανθρωπογενείς μεταβολές στα οικοσυστήματα και η εξαφάνιση των ειδών ήταν ταχύτερη κατά τα τελευταία 50 έτη απ' ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη περίοδο της ιστορίας της ανθρωπότητας¹. Η απώλεια της βιοποικιλότητας είναι ένα από τα βασικά πλανητικά όρια² που έχει ήδη υπερβεί η ανθρωπότητα. Σε συνδυασμό με την κλιματική αλλαγή, το γεγονός αυτό αυξάνει τον κίνδυνο μη αναστρέψιμων αλλαγών και υπονομεύει την οικονομική ανάπτυξη και την ανθεκτικότητα των κοινωνιών στις νέες προκλήσεις. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, το 2015 «η απώλεια βιοποικιλότητας και η κατάρρευση των οικοσυστημάτων» συγκαταλέγονται στους 10 κορυφαίους παγκόσμιους κινδύνους³.

Το σενάριο αναφοράς⁴ της ΕΕ σχετικά με τη βιοποικιλότητα το 2010 έδειξε ότι ποσοστό έως και 25% των ευρωπαϊκών ζωικών ειδών απειλούνταν με εξαφάνιση και ότι το 65% των οικοτόπων ενωσιακού ενδιαφέροντος βρίσκονταν σε μη ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, κυρίως λόγω των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Οι βασικές οικοσυστημικές υπηρεσίες συνεχίζουν να επιδεινώνονται.

Ως απάντηση, το 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χάραξε τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020⁵, με τον ακόλουθο βασικό στόχο που έθεσαν οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ: **«ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και υποβάθμισης των οικοσυστημικών υπηρεσιών μέχρι το 2020, αποκατάσταση των οικοσυστημάτων στο μέτρο του δυνατού και ενίσχυση της συμβολής της ΕΕ στην αποτροπή της παγκόσμιας απώλειας βιοποικιλότητας»**. Η στρατηγική αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»⁶ και του 7ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον⁷. Εφαρμόζει τις δεσμεύσεις της ΕΕ βάσει της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα. Η στρατηγική στηρίζεται σε έξι στόχους, και ο κάθε στόχος πλαισιώνεται από μια σειρά μέτρων.

Η παρούσα ενδιάμεση επανεξέταση αξιολογεί την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα σε σχέση με το βασικό σενάριο 2010. Στόχος της είναι να ενημερωθούν οι αρμόδιοι λήψης αποφάσεων των τομέων στους οποίους πρέπει να καταβληθούν αυξημένες προσπάθειες για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα έως το 2020.

¹ <http://advances.sciencemag.org/content/1/5/e1400253.full>.

² <http://www.sciencemag.org/content/347/6223/1259855.full>.

³ <http://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2015>.

⁴ <http://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline>.

⁵ COM(2011) 244 τελικό.

⁶ COM(2010) 2020 τελικό.

⁷ Απόφαση αριθ. 1386/2013/ΕΕ.

Πλαίσιο 1. Το κοινωνικοοικονομικό κόστος της μη επίτευξης των στόχων της ΕΕ όσον αφορά τη βιοποικιλότητα

Το κόστος ευκαιρίας που συνεπάγεται η μη επίτευξη του βασικού στόχου της στρατηγικής της ΕΕ για το 2020 σχετικά με τη βιοποικιλότητα εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 50 δισ. ευρώ ετησίως⁸. Μία στις έξι θέσεις εργασίας στην ΕΕ εξαρτάται σε κάποιο βαθμό από τη φύση⁹. Μόνο η αξία των υπηρεσιών επικονίασης από τα έντομα στην ΕΕ εκτιμάται σε 15 δισ. ευρώ ετησίως. Με περίπου 5,8 δισ. ευρώ ετησίως, το κόστος της διατήρησης του δικτύου Natura 2000 είναι ένα τμήμα μόνο του οικονομικού οφέλους που προέρχεται από το δίκτυο μέσω υπηρεσιών όπως η δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα, ο μετριασμός των πλημμυρών, ο καθαρισμός των υδάτων, η επικονίαση και η προστασία των ψαριών, ύψους 200-300 δισ. ευρώ ετησίως. Η αποκατάσταση οικοσυστημάτων και η πράσινη υποδομή μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και των υδάτων και τον έλεγχο των πλημμυρών, στη μείωση του θορύβου, στην προαγωγή δραστηριοτήτων αναψυχής και στην προώθηση των ευκαιριών για πράσινες επιχειρήσεις. Στις γεωργοπεριβαλλοντικές πρακτικές που στηρίζουν τη βιοποικιλότητα ανήκει η βιολογική γεωργία που συνιστά τομέα με θετικές τάσεις στην απασχόληση και προσελκύει τους νέους εργαζομένους, παρέχει 10-20 % περισσότερες θέσεις εργασίας ανά έκταση από ό, τι οι συμβατικές εκμεταλλεύσεις και δημιουργεί προστιθέμενη αξία για τα γεωργικά προϊόντα. Η διατήρηση υγιών θαλάσσιων οικοτόπων και βιώσιμων αλιευτικών αποθεμάτων έχει ουσιαστική σημασία για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του αλιευτικού τομέα. Υπάρχει μια σημαντική οικονομική διάσταση στην καταπολέμηση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών που προκαλούν ζημιά ύψους τουλάχιστον 12 δισ. ευρώ ετησίως σε τομείς της ΕΕ. Η πολιτική αδράνεια και η αποτυχία ανάσχεσης της απώλειας της παγκόσμιας βιοποικιλότητας θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ετήσιες απώλειες οικοσυστημικών υπηρεσιών που αντιστοιχούν στο 7 % του παγκοσμίου ΑΕγχΠ,¹⁰ με τις μεγαλύτερες επιπτώσεις για τα φτωχότερα κράτη και τους φτωχούς της υπαίθρου¹¹.

Πλαίσιο 2. Σημείωση σχετικά με τη μεθοδολογία

Η αξιολόγηση της προόδου στην ενδιάμεση επανεξέταση λαμβάνει υπόψη τον τρόπο με τον οποίο ορίζονται οι διάφοροι στόχοι. **Ο βασικός στόχος** διατυπώνεται ως προς την επιθυμητή κατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ έως το 2020. Η πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου αυτού κατά τη στιγμή της ενδιάμεσης επανεξέτασης έχει αξιολογηθεί τόσο από την άποψη της κατάστασης όσο και των τάσεων. Ως εκ τούτου, οι **έξι επιχειρησιακοί στόχοι** έχουν στοιχεία τόσο σχετικά με τις πολιτικές όσο και σχετικά με την κατάσταση. Η αξιολόγηση για καθένα από αυτούς τους στόχους περιλαμβάνει: i) τη σημερινή κατάσταση της ενδιάμεσης περιόδου· ii) ποιες ενέργειες πραγματοποιήθηκαν· και iii) τα μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν και τις περαιτέρω προσπάθειες που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου έως το 2020.

Η ενδιάμεση επανεξέταση βασίζεται στις βέλτιστες διαθέσιμες πληροφορίες από ευρύ φάσμα πηγών που συνοψίζονται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής¹². Οι τάσεις της

⁸ http://ec.europa.eu/environment/enveco/economics_policy/pdf/report_sept2011.pdf.

⁹ <http://www.teebweb.org/>.

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/enveco/biodiversity/pdf/ieep_alterra_report.pdf.

¹¹ http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/pdf/teeb_report.pdf.

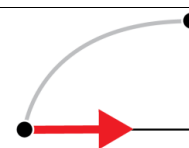
¹² SWD(2015) 187

κατάστασης των οικοτόπων και των ειδών ενωσιακής σημασίας βασίζονται σε στοιχεία που ανακοινώθηκαν στο πλαίσιο των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους (περίοδος 2007-2012 σε σύγκριση με την περίοδο 2001-2006¹³).

2. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΟ 2011

Βασικός στόχος: Ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ μέχρι το 2020 και αποκατάστασή τους στο βαθμό του εφικτού, με παράλληλη ενίσχυση της συμβολής της ΕΕ στην αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

Συνολικά, σε σύγκριση με το σενάριο αναφοράς 2010 της ΕΕ, η απώλεια βιοποικιλότητας και η υποβάθμιση των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ συνεχίζονται, όπως επιβεβαίωσε το 2015 η έκθεση σχετικά με την κατάσταση και τις προοπτικές του περιβάλλοντος στην Ευρώπη¹⁴. Η εξέλιξη αυτή συμφωνεί με τις παγκόσμιες τάσεις και έχει σημαντικές επιπτώσεις στην ικανότητα της βιοποικιλότητας να καλύπτει τις ανθρώπινες ανάγκες στο μέλλον. Παρότι πολλές τοπικές επιτυχίες αποδεικνύουν ότι η επιτόπια δράση αποφέρει θετικά αποτελέσματα, τα παραδείγματα αυτά πρέπει να αναπτυχθούν σε μεγαλύτερη κλίμακα ώστε να έχουν μετρήσιμο αντίκτυπο στις συνολικές αρνητικές τάσεις.

Καμία συνολική σημαντική πρόοδος (απαιτούνται πολύ μεγαλύτερες προσπάθειες για την εμπρόθεσμη επίτευξη του στόχου)

Από την τελευταία περίοδο αναφοράς και μετά, ο αριθμός των ειδών και των οικοτόπων ενωσιακού ενδιαφέροντος με σταθερή/ικανοποιητική ή βελτιωμένη κατάσταση διατήρησης έχει αυξηθεί ελαφρώς. Οι πληθυσμοί ορισμένων κοινών πτηνών παρουσιάζουν σταθεροποίηση, αλλά άλλα είδη που συνδέονται με ευπαθή οικοσυστήματα γλυκών υδάτων, με παράκτια και γεωργικά οικοσυστήματα εξακολουθούν να μειώνονται· το 70 % των ειδών στην ΕΕ απειλούνται με απώλεια οικοτόπου. Ενώ ορισμένες οικοσυστημικές υπηρεσίες (ιδίως παροχής) αυξάνονται, άλλες υπηρεσίες όπως η επικονίαση μειώνονται.

Οι βασικές απειλές για τη βιοποικιλότητα —η απώλεια ενδιαιτημάτων (ιδίως λόγω της άναρχης αστικής εξάπλωσης, της εντατικοποίησης της γεωργίας, της εγκατάλειψης γαιών και της εντατικής διαχείρισης δασών), η ρύπανση, η υπερεκμετάλλευση (ιδίως στην αλιεία), τα χωροκατακτητικά ξένα είδη και η κλιματική αλλαγή— εξακολουθούν να ασκούν πιέσεις που προκαλούν απώλεια ειδών και οικοτόπων και έχουν ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση των οικοσυστημάτων και τη μείωση της αντοχής τους¹⁵. Το αποτύπωμα CO₂ της ΕΕ-28 εξακολουθεί να είναι υπερδιπλάσιο της βιολογικής ικανότητάς της¹⁶ και αυτό επιτείνει την πίεση που ασκείται στη βιοποικιλότητα εκτός της Ευρώπης.

Από την έναρξη της στρατηγικής, σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τη χάραξη πολιτικών, τη βελτίωση των γνώσεων που διαθέτουμε και τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων. Οι πρωτοβουλίες αυτές θα πρέπει να μεταφραστούν σε συγκεκριμένες δράσεις σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό

¹³ COM(2015) 219 final.

¹⁴ <http://www.eea.europa.eu/soer>.

¹⁵ <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/europe/biodiversity>.

¹⁶ SEBI 023, EEA, 2015.

επίπεδο, εάν επιθυμούμε διαρκείς βελτιώσεις της βιοποικιλότητας στην πράξη. Η πρόοδος για την επίτευξη του βασικού στόχου θα εξαρτηθεί επίσης από τον καθορισμό και την επίτευξη στόχων σε τομείς πολιτικής στους οποίους δεν επικεντρώνεται άμεσα η στρατηγική, ιδίως το κλίμα, την ατμόσφαιρα, τα χημικά προϊόντα, τα ύδατα και την προστασία του εδάφους.

Υπάρχουν πάρα πολλά στοιχεία σχετικά με σημαντικές προσπάθειες από ενδιαφερόμενα μέρη που έχουν οδηγήσει σε θετικές τάσεις στην τοπική βιοποικιλότητα. Τα παραδείγματα αυτά καθιστούν σαφές ότι η στοχοθετημένη δράση επιτόπου μπορεί να έχει πολύ θετικά αποτελέσματα. Τα παραδείγματα αποτελούν πρότυπα για την καθοδήγηση της εφαρμογής κατά το δεύτερο ήμισυ της περιόδου της στρατηγικής.

- 2.1. Στόχος 1: Ανάσχεση της υποβάθμισης της κατάστασης όλων των ειδών και οικοτόπων που εμπίπτουν στη νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία της φύσης και επίτευξη σημαντικής και μετρήσιμης βελτίωσης της κατάστασής τους, ώστε μέχρι το 2020 και σε σύγκριση με τις τρέχουσες εκτιμήσεις: i) 100 % περισσότερες εκτιμήσεις οικοτόπων και 50 % περισσότερες εκτιμήσεις ειδών βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους, από τις οποίες προκύπτει βελτιωμένη κατάσταση διατήρησης· και ii) 50 % περισσότερες εκτιμήσεις ειδών βάσει της οδηγίας για τα πτηνά, από τις οποίες να προκύπτει σταθερή ή βελτιωμένη κατάσταση.**

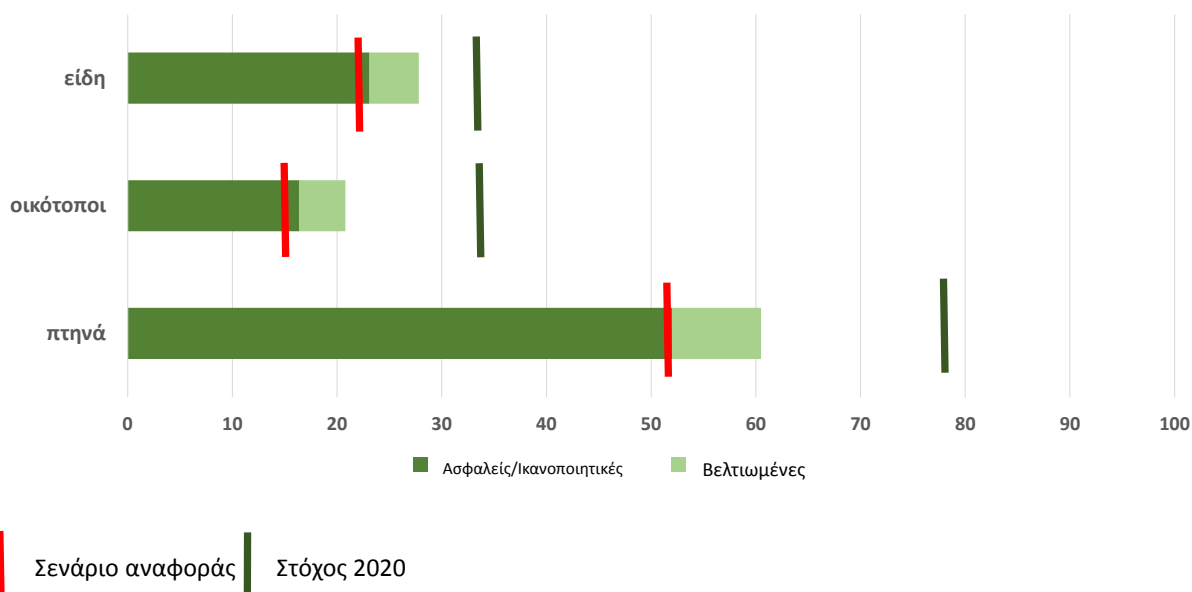
Η τελευταία έκθεση σχετικά με την κατάσταση της φύσης στην ΕΕ¹⁷ δείχνει ότι ο αριθμός των ειδών και των οικοτόπων σε ασφαλή/ικανοποιητική ή βελτιωμένη κατάσταση διατήρησης αυξήθηκε ελαφρώς από το βασικό σενάριο αναφοράς του 2010 και μετά. Ωστόσο, πολλοί οικοτόποι και είδη που ήταν ήδη σε μη ικανοποιητική κατάσταση παραμένουν ως έχουν και ορισμένα έχουν επιδεινωθεί περαιτέρω. Παρά τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί από το 2011 όσον αφορά τις δράσεις στο πλαίσιο αυτού του στόχου, οι σημαντικότερες προκλήσεις παραμένουν η ολοκλήρωση του θαλάσσιου δικτύου Natura 2000, η εξασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης των περιοχών του δικτύου Natura 2000 και η απαιτούμενη χρηματοδότηση για τη στήριξη του δικτύου Natura 2000.

Πρόοδος για την υλοποίηση του στόχου αλλά ανεπαρκής (απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες για την εμπρόθεσμη επίτευξη του στόχου)

¹⁷ COM(2015) 219 final.

Σχήμα 1 —Πρόοδος όσον αφορά τον στόχο 1: Ποσοστό πτηνών (οδηγία για τα πτηνά), οικοτόπων και ειδών (οδηγία για τους οικοτόπους) ενωσιακού ενδιαφέροντος των οποίων η αξιολόγηση έδειξε σταθερή/ικανοποιητική ή βελτιωμένη διατήρηση

Πηγή: ΕΟΠ 2015

Από το σχήμα 1 παραπάνω, φαίνεται ότι για τα περισσότερα είδη και οικοτόπους που καλύπτονται από τη νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία της φύσης προκύπτει σταθερή/ικανοποιητική ή βελτιωμένη κατάσταση διατήρησης σε σχέση με το σενάριο αναφοράς του 2010. Σε ορισμένα emblematic είδη, όπως ο Βασιλαετός ή Αυτοκρατορικός Αετός, φαίνεται ότι υπάρχει αποκατάσταση ως αποτέλεσμα στοχευμένων μέτρων διατήρησης για τα οποία διατέθηκε χρηματοδότηση. Ωστόσο, η κατάσταση όσον αφορά πολλά άλλα είδη και οικοτόπους παραμένει μη ικανοποιητική, με τάσεις υποβάθμισης.

Το δίκτυο Natura 2000 έχει ολοκληρωθεί σε μεγάλο βαθμό για τους χερσαίους οικοτόπους και τους οικοτόπους εσωτερικών υδάτων, που καλύπτουν περίπου το 18 % της επιφάνειας της γης. Η κάλυψη του θαλάσσιου δικτύου αυξήθηκε στο 6 %, εξακολουθεί όμως να είναι αρκετά κάτω από το 10 % του συνολικού στόχου.

Τα κράτη μέλη έχουν προχωρήσει με διαφορετικούς ρυθμούς όσον αφορά την ανάπτυξη και την εφαρμογή σχεδίων δράσης για τα είδη και τα σχέδια διαχείρισης περιοχών του δικτύου Natura 2000. Το 2012 μόνο για το 58 % των περιοχών του δικτύου Natura 2000 υπήρχαν ή ετοιμάζονταν σχέδια διαχείρισης¹⁸. Η βιογεωγραφική διαδικασία στο πλαίσιο του Natura 2000 ενίσχυσε τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών για τη διαχείριση και την αποκατάσταση των οικοτόπων, και οι δυνατότητες χρηματοδότησης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 έχουν αυξηθεί¹⁹. Η πλήρης αξιολόγηση της ενσωμάτωσης του δικτύου Natura 2000 στο νέο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο θα είναι δυνατή μόνον όταν θα έχουν εγκριθεί όλα τα προγράμματα θα έχουν εγκριθεί.

¹⁸ <http://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu>.

¹⁹ SEC(2011) 1573 τελικό.

Όσον αφορά τις περιοχές του δικτύου Natura 2000, εκπονήθηκαν κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη χρήση της αιολικής ενέργειας, την ανάπτυξη των λιμένων και τη βυθοκόρηση, την εξορυκτική βιομηχανία, τη γεωργία, την υδατοκαλλιέργεια, τα δάση και την ενεργειακή υποδομή²⁰.

Διοργανώθηκε κατάρτιση δικαστών και εισαγγελέων όσον αφορά την εφαρμογή των βασικών διατάξεων της νομοθεσίας για τη προστασία της φύσης. Παρατηρήθηκαν σημαντικές βελτιώσεις σχετικά με την παρακολούθηση και την υποβολή στοιχείων για τη βιοποικιλότητα, καθώς και τον εξορθολογισμό των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων σύμφωνα με τις δύο οδηγίες για την προστασία της φύσης.

Η επικοινωνία και η ευαισθητοποίηση ενισχύθηκαν με τη δρομολόγηση της πλατφόρμας επικοινωνίας για το δίκτυο Natura 2000, ένα σύστημα ετήσιας βράβευσης του δικτύου Natura 2000 καθώς και εθνικές εκστρατείες.

Η Επιτροπή έχει αναλάβει τον έλεγχο της καταλληλότητας των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους²¹ στο πλαίσιο του προγράμματος βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας. Πρόκειται για μια σφαιρική και τεκμηριωμένη ανάλυση στο πλαίσιο της οποίας καθορίζεται κατά πόσον η νομοθεσία και η εφαρμογή της είναι κατάλληλες για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί και αν θα επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι στόχοι. Τα αποτελέσματα θα υποβληθούν κατά το πρώτο εξάμηνο του 2016.

Αν και θα χρειαστεί χρόνος έως ότου καταστούν εμφανή τα θετικά αποτελέσματα πολλών από τις δράσεις αυτές, είναι σαφές ότι θα απαιτηθούν πολύ περισσότερες προσπάθειες και επενδύσεις κατά την περίοδο έως το 2020, για να γίνει η ολοκλήρωση του δικτύου Natura 2000 στις θαλάσσιες περιοχές για την επίτευξη του παγκόσμιου στόχου του 10%, να εξασφαλιστεί ότι όλες οι περιοχές του δικτύου Natura 2000 θα τύχουν αποτελεσματικής διαχείρισης, και να δημιουργηθούν κατάλληλες δημοσιονομικές και διοικητικές συνθήκες για την επίτευξη των στόχων που αφορούν τη διατήρηση και να αξιοποιηθεί το δυναμικό των οικοσυστημικών υπηρεσιών μέσα και έξω από τις περιοχές του δικτύου Natura 2000.

2.2. Στόχος 2: Μέχρι το 2020, διατήρηση και βελτίωση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που παρέχουν, με τη δημιουργία πράσινης υποδομής και την αποκατάσταση τουλάχιστον του 15 % των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων.

²⁰ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm.

²¹ http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/index_en.htm.

Σημειώθηκε πρόοδος στο πλαίσιο αυτού του στόχου όσον αφορά τις δράσεις για τη βελτίωση της πολιτικής και της γνώσης στα κράτη μέλη, και ελήφθησαν ορισμένα μέτρα αποκατάστασης. Ωστόσο, αυτό δεν έχει ακόμη αναχαιτίσει την τάση υποβάθμισης των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους. Τα εθνικά και περιφερειακά πλαίσια για την προώθηση της αποκατάστασης και της πράσινης υποδομής πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν. Πρέπει να γίνουν ακόμη πολλά για την ανάσχεση της απώλειας συνήθους βιοποικιλότητας εκτός του δικτύου Natura 2000.

Πρόοδος για την υλοποίηση του στόχου αλλά ανεπαρκής (απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες για την εμπρόθεσμη επίτευξη του στόχου)

Σχήμα 2 — Τάσεις όσον αφορά τις πιέσεις στα οικοσυστήματα

Τύπος οικοσυστήματος	Αλλαγές στους οικοτόπους	Κλιματική αλλαγή	Εκμετάλλευση	Χωροκατακτητή κά είδη	Ρύπανση και εμπλουτισμός με θρεπτικές ουσίες
Αστική περιοχή	↗	↑	↗	↗	↑
Καλλιεργούμενες εκτάσεις	↗	↑	↗	↗	↑
Βοσκότοποι	↗	↑	↗	↗	↑
Δασικές εκτάσεις και δάση	↘	↑	→	→	↗
Χερσότοποι, χαμόδενδρα και εκτάσεις αραιής βλάστησης	→	↑	→	↗	↗
Υγρότοποι	→	↑	→	↗	↘
Γλυκά ύδατα (ποταμοί και λίμνες)	→	↑	→	↗	↘
Θαλάσσια ύδατα (μεταβατικά και θαλάσσια ύδατα, συνδυασμένα) *	↗	↑	↗	↗	↗

*Σημείωση: Τα αποτελέσματα για το θαλάσσιο οικοσύστημα είναι προκαταρκτικά.

Επεξήγηση:

Προβλεπόμενες μελλοντικές τάσεις όσον αφορά την πίεση			
↘	→	↗	↑
Μείωση	Συνέχιση της ίδιας πίεσης	Αύξηση	Πολύ ταχεία αύξηση
Παρατηρούμενες επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα μέχρι σήμερα			
Μικρή	Μέτρια	Μεγάλη	Πολύ μεγάλη

Πηγή: ΕΟΠ 2015²²

Πρόσφατη ανάλυση²³ επιβεβαιώνει αυξητικές τάσεις για ορισμένες υπηρεσίες εφοδιασμού (π.χ. παραγωγή ξυλείας) και πτωτικές τάσεις για υπηρεσίες που συνδέονται άμεσα με τη βιοποικιλότητα

²² Τεχνική έκθεση 6/2015 του ΕΟΠ

(π.χ. επικονίαση) για την περίοδο 2000-2010. Όπως παρουσιάζεται στο σχήμα 2, ορισμένες μεγάλες πιέσεις που ασκούνται στα οικοσυστήματα μειώνονται (π.χ. ατμοσφαιρική εναπόθεση θείου). Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται άλλες απειλές για τα οικοσυστήματα και τις υπηρεσίες τους και πολλές από τις απειλές αυτές αυξάνονται, με αποτέλεσμα να επιβραδύνεται η συνολική πρόοδος για την επίτευξη του στόχου.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν λάβει σημαντικά μέτρα για τη βελτίωση της βάσης γνώσεων. Η χαρτογράφηση και η αξιολόγηση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους, η οποία θα ολοκληρωθεί έως το 2020, θα επιτρέψει στους υπευθύνους λήψης αποφάσεων του δημόσιου τομέα και στα ενδιαφερόμενα μέρη του ιδιωτικού τομέα να λάβουν υπόψη στις αποφάσεις σχεδιασμού την αξία των ευρωπαϊκών οικοσυστημάτων και τα συναφή κοινωνικοοικονομικά οφέλη. Η πρόσφατη έκθεση του Κοινού Κέντρου Ερευνών παρέχει μια σταθερή βάση για την παρακολούθηση της προόδου, με μια πρώτη επικαιροποίηση που προβλέπεται το 2016.

Η στρατηγική της ΕΕ για τις πράσινες υποδομές²⁴ προωθεί την ενσωμάτωση των λύσεων για πράσινες υποδομές σε άλλες πολιτικές και χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ. Επίσης, η Επιτροπή δημοσίευσε μελέτη²⁵ για να στηρίξει τα κράτη μέλη να θέσουν ως προτεραιότητα την αποκατάσταση των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων. Μολονότι σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο υπάρχουν λίγες ολοκληρωμένες στρατηγικές αποκατάστασης, ορισμένες αποκαταστάσεις πραγματοποιείται συχνά ως ανταπόκριση σε νομοθετικές διατάξεις της ΕΕ, όπως η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα, η οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική και οι οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους.

Κατά τα προσεχή έτη, θα απαιτηθούν αυξημένες προσπάθειες για την ολοκλήρωση και την εφαρμογή των εθνικών πλαισίων προτεραιοτήτων για την αποκατάσταση. Περαιτέρω επενδύσεις, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ικανοτήτων και την ένταξη των πράσινων υποδομών σε εθνικά και περιφερειακά πλαίσια σχεδιασμού, θα είναι σημαντικές για τη διατήρηση και την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους. Πολλά μένουν ακόμη να γίνουν για την ανάσχεση της απώλειας συνήθους βιοποικιλότητας στο 80% του εδάφους της ΕΕ που βρίσκεται εκτός του δικτύου Natura 2000 —στόχος που θα απαιτήσει αναζήτηση της πλέον κατάλληλης προσέγγισης για να εξασφαλιστεί ότι δεν θα υπάρξει καθαρή απώλεια της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημικών υπηρεσιών.

2.3. Στόχος 3: Αύξηση της συμβολής της γεωργίας/κτηνοτροφίας και της δασοκομίας στη διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας.

2.3.1. Στόχος 3Α — Γεωργία/Κτηνοτροφία: Μέχρι το 2020, μεγιστοποίηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων –σε όλο το φάσμα των βοσκοτόπων, αρόσιμων γαιών και μόνιμων καλλιεργειών– οι οποίες υπάγονται σε μέτρα σχετικά με τη βιοποικιλότητα στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, ώστε να εξασφαλιστεί η διατήρηση της βιοποικιλότητας και να επέλθει μετρήσιμη βελτίωση*, αφενός της κατάστασης διατήρησης των ειδών και ενδιαιτημάτων που εξαρτώνται ή επηρεάζονται από τη γεωργία και, αφετέρου, της παροχής οικοσυστημικών υπηρεσιών, σε

²³ Έκθεση του Κοινού Κέντρου Ερευνών 2015, «Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services» (Χαρτογράφηση και αξιολόγηση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους)

²⁴ COM(2013) 249 final.

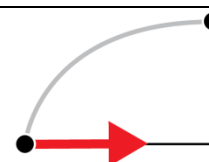
²⁵ <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/2020/RPF.pdf>.

σύγκριση με το σενάριο αναφοράς 2010 της ΕΕ, ώστε να ενισχυθεί η αειφόρος διαχείριση.

(*) Η βελτίωση εξαρτάται από τους ποσοτικούς στόχους για τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και των ενδιαιτημάτων ενωσιακού ενδιαφέροντος (ειδικός στόχος 1) και την αποκατάσταση των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων (ειδικός στόχος 2).

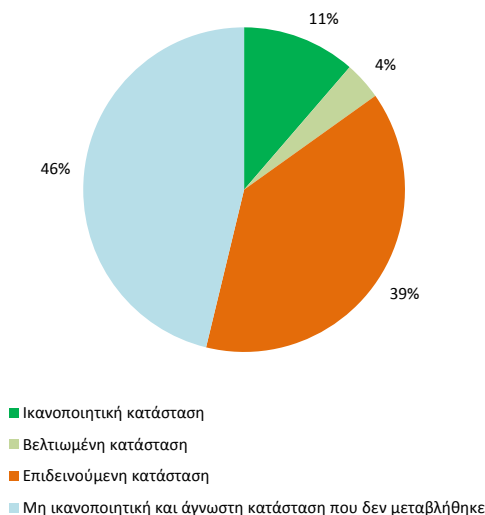
Η διαρκής επιδείνωση της κατάστασης των ειδών και των οικοτόπων ενωσιακής σημασίας που συνδέονται με τη γεωργία δείχνει ότι πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για τη διατήρηση και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας σε αυτές τις περιοχές. Η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή, σε συνδυασμό με τις σχετικές περιβαλλοντικές πολιτικές²⁶.

Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ για την περίοδο 2014-2020 προβλέπει μια σειρά μέσων που μπορούν να συμβάλουν στη στήριξη της βιοποικιλότητας. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος τα κράτη μέλη πρέπει τώρα να αξιοποιήσουν επαρκώς τις ευκαιρίες αυτές. Σε τοπικό επίπεδο υπάρχουν παραδείγματα επιτυχημένων τοπικών βιώσιμων γεωργικών πρακτικών. Εάν αυτές εφαρμοστούν ευρύτερα, η ΕΕ θα μπορέσει να επιτύχει τον στόχο της έως το 2020.

Καμία συνολική σημαντική πρόοδος (απαιτούνται πολύ μεγαλύτερες προσπάθειες για την εμπρόθεσμη επίτευξη του στόχου)

Σχήμα 3 – Μεταβολές (την περίοδο 2007-2012 σε σύγκριση με την περίοδο 2001-2006) στην κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων ενωσιακού ενδιαφέροντος σύμφωνα με το παράρτημα Ι σε σχέση με τα γεωργικά οικοσυστήματα (βοσκότοποι και καλλιεργούμενες εκτάσεις)

Πηγή: ΕΟΠ 2015

²⁶ Πολλές πολιτικές και νομικά κείμενα της ΕΕ έχουν επιπτώσεις (άμεσες και έμμεσες) στην κατάσταση της βιοποικιλότητας στις αγροτικές περιοχές. Ο στόχος 3Α εστιάζεται στη συμβολή της κοινής γεωργικής πολιτικής.

Η έκθεση του 2015 για την κατάσταση του περιβάλλοντος αναφέρει την εντατικοποίηση των γεωργικών πρακτικών και την εγκατάλειψη των γαιών, καθώς και την άναρχη αστική εξάπλωση και τις γκρίζες υποδομές, ως τη σημαντικότερη επιβάρυνση για τη βιοποικιλότητα. Η έκθεση του 2015 σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση επισημαίνει ακόμη τη γεωργία/κτηνοτροφία και τις ανθρωπογενείς μεταβολές των φυσικών συνθηκών ως τις σημαντικότερες επιβαρύνσεις για τα χερσαία οικοσυστήματα κατά την περίοδο 2007-2012, ενώ το 20 % της επιβάρυνσης προέρχεται μόνο από τη γεωργία. Όπως φαίνεται στο σχήμα 3, από την τελευταία περίοδο υποβολής έκθεσης δεν σημειώθηκε μετρήσιμη βελτίωση της κατάστασης της πλειονότητας των ειδών και των οικοτόπων που συνδέονται με τη γεωργία και καλύπτονται από τη νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία της φύσης. Οι βοσκότοποι και οι υγρότοποι έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό οικοτόπων των οποίων η κατάσταση κρίνεται «μη ικανοποιητική – κακή» ή «επιδεινούμενη». Ενώ οι πληθυσμοί κοινών ειδών πτηνών έχουν αρχίσει να σταθεροποιούνται μετά το 2010, τα πτηνά σε γεωργικές εκτάσεις συνέχισαν να μειώνονται. Οι υπηρεσίες επικονίασης μειώνονται²⁷ πολύ σημαντικά με πολλαπλές πιέσεις στις άγριες μέλισσες²⁸. Ο πληθυσμός των πεταλούδων στα λιβάδια μειώνεται σημαντικά και δεν υπάρχουν ενδείξεις σταθεροποίησης.

Παρόλο που η γενική εξέλιξη εξακολουθεί να αποτελεί λόγο σοβαρών ανησυχιών, υπάρχουν πολλές τοπικές βελτιώσεις ως άμεσο αποτέλεσμα των ορθών γεωργικών πρακτικών και μέτρων για τη βιοποικιλότητα στο πλαίσιο της ΚΓΠ, ιδίως στο πλαίσιο των γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων και σε περιοχές του δικτύου Natura 2000. Αυτές οι επιτυχίες καθιστούν σαφές ότι ο ποσοτικός στόχος σχετικά με τη βιοποικιλότητα μπορεί να επιτευχθεί έως το 2020, αλλά για να επιτευχθούν μετρήσιμα αποτελέσματα σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να διαδοθούν ευρύτερα αυτές οι πρακτικές.

Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ για την περίοδο 2014-2020 περιλαμβάνει διάφορα μέσα που μπορούν να συμβάλουν στη στήριξη της βιοποικιλότητας. Η πολλαπλή συμμόρφωση αποτελεί το βασικό σύνολο περιβαλλοντικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων που πρέπει να τηρούνται από τους γεωργούς. Οι άμεσες πληρωμές επιβραβεύουν την παροχή περιβαλλοντικών δημόσιων αγαθών. Μία από τις τρεις πρακτικές οικολογικού προσανατολισμού στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα —οι περιοχές οικολογικής εστίασης— στοχεύουν ειδικά στη βιοποικιλότητα. Τέλος, ο κανονισμός για την αγροτική ανάπτυξη²⁹ προβλέπει εθνικές και περιφερειακές αρχές με ευρύ φάσμα επιλογών που είναι ευνοϊκές για τη βιοποικιλότητα. Στις επιλογές αυτές περιλαμβάνεται μια επιμέρους προτεραιότητα σχετικά με την αποκατάσταση, τη διατήρηση και την ενίσχυση των οικοσυστημάτων, έναν ποσοτικό στόχο για τη βιοποικιλότητα στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης, μηχανισμοί συνεργασίας μεταξύ γεωργών και δασοκόμων, καθώς και μεγαλύτερη έμφαση στην παροχή συμβουλών προς τους γεωργούς για τη χρήση του νερού και των φυτοφαρμάκων, αλλά και τη βιοποικιλότητα, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους.

Η μεταρρυθμισμένη ΚΓΠ παρέχει στις εθνικές και περιφερειακές αρχές των κρατών μελών την ευελιξία να αποφασίζουν πώς και σε ποιο βαθμό θα αξιοποιήσουν αυτές τις ευκαιρίες. Τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης των κρατών μελών και οι επιλογές που σχετίζονται με τις περιοχές οικολογικής εστίασης θα παρακολουθούνται και θα αξιολογούνται προσεκτικά όσον αφορά την προστασία της βιοποικιλότητας. Με βάση τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης που εγκρίθηκαν

²⁷ Έκθεση του Κοινού Κέντρου Ερευνών 2015, «*Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services*» (Χαρτογράφηση και αξιολόγηση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους).

²⁸ Ευρωπαϊκός κόκκινος κατάλογος άγριων μελισσών (2015).

²⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

κατά την οριστικοποίηση της παρούσας έκθεσης, για το 19,1 % ³⁰της συνολικής αγροτικής γης υπάρχουν συμβάσεις διαχείρισης για την υποστήριξη της βιοποικιλότητας και/ή του τοπίου, με πολύ μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών. Για να σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος για την επίτευξη του στόχου έως το 2020, είναι πολύ σημαντικό να κατανοηθούν οι λόγοι για τους οποίους τα κράτη μέλη αξιοποιούν με τόσο διαφορετικό τρόπο τις δυνατότητες.

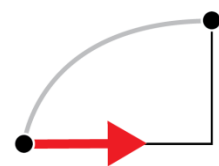
2.3.2. Στόχος 3B — Δάση: Μέχρι το 2020, εφαρμογή σχεδίων δασικής διαχείρισης ή ισοδύναμων μέσων, σύμφωνα με την αειφόρο δασική διαχείριση, για όλα τα δάση που αποτελούν ιδιοκτησία του δημοσίου και τις δασικές εκμεταλλεύσεις που υπερβαίνουν ένα ορισμένο μέγεθος (θα καθοριστεί από τα κράτη μέλη ή τις περιφέρειες και θα ανακοινωθεί μέσω των οικείων προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης) και τα οποία χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της πολιτικής της ΕΕ για την αγροτική ανάπτυξη, ώστε να επιτευχθεί μετρήσιμη βελτίωση*, αφενός της κατάστασης διατήρησης των ειδών και οικοτόπων που εξαρτώνται ή επηρεάζονται από τη δασοκομία και, αφετέρου, της παροχής σχετικών οικοσυστημικών υπηρεσιών, σε σύγκριση με το σενάριο αναφοράς 2010 της ΕΕ.**

(*) Η βελτίωση εξαρτάται από τους ποσοτικούς στόχους για τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και των ενδιαιτημάτων ενωσιακού ενδιαφέροντος (ειδικός στόχος 1) και την αποκατάσταση των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων (ειδικός στόχος 2).

(**) Όσον αφορά τις μικρότερες δασικές εκμεταλλεύσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν πρόσθετα κίνητρα για να ενθαρρύνουν τη θέσπιση διαχειριστικών σχεδίων ή ισοδύναμων μέσων τα οποία είναι σύμφωνα με την αειφόρο δασική διαχείριση.

Οι δασικές εκτάσεις στην ΕΕ αυξήθηκαν σε σχέση με το σενάριο αναφοράς της ΕΕ του 2010 για τη βιοποικιλότητα. Ωστόσο, η κατάσταση της διατήρησης των δασικών οικοτόπων και ειδών που καλύπτονται από τη νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία της φύσης δεν παρουσιάζει ενδείξεις σημαντικής βελτίωσης. Τα στοιχεία σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με την κατάσταση των δασικών οικοτόπων εκτός των περιοχών του δικτύου Natura 2000 είναι περιορισμένα.

Τα σχέδια δασικής διαχείρισης ή ισοδύναμα μέσα μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό θετικό ρόλο στην επίτευξη του στόχου, αλλά το δυναμικό τους παραμένει σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητο.

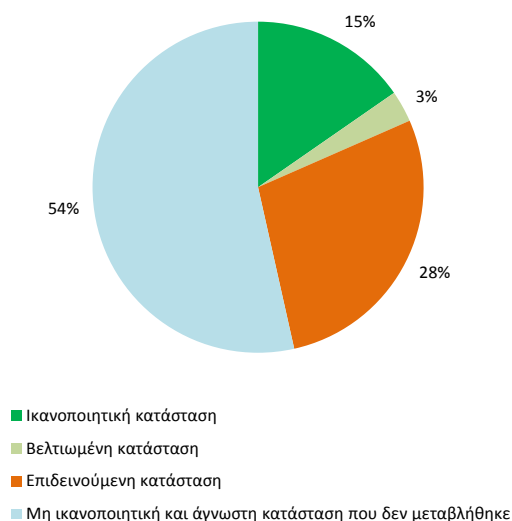

Καμία συνολική σημαντική πρόοδος (απαιτούνται πολύ μεγαλύτερες προσπάθειες για την εμπρόθεσμη επίτευξη του στόχου)

³⁰ Τα 73 προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης (από το σύνολο των 118) που είχαν εγκριθεί έως τις 23.08.2015 καλύπτουν τα τρία τέταρτα του προϋπολογισμού και τα τρία τέταρτα των χρησιμοποιούμενων γεωργικών εκτάσεων.

Κατά την τελευταία αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι το ποσοστό των δασικών οικοτόπων ευρωπαϊκής σημασίας με ικανοποιητική κατάσταση όσον αφορά τη διατήρηση μειώθηκε από σχεδόν 17 % σε περίπου 15 %. Η συντριπτική πλειονότητα των αξιολογήσεων παραμένουν μη ικανοποιητικές (80 %), ωστόσο τα αποτελέσματα διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των βιογεωγραφικών περιοχών της Ευρώπης, και το μεγαλύτερο ποσοστό ικανοποιητικών αξιολογήσεων βρίσκεται στην περιοχή της Μεσογείου.

Σχήμα 3 4 – Μεταβολές (την περίοδο 2007-2012 σε σύγκριση με την περίοδο 2001-2006) στην κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων ενωσιακού ενδιαφέροντος που συνδέονται με το δασικό οικοσύστημα σε επίπεδο ΕΕ-27³¹

Πηγή: ΕΟΠ 2015

Η νέα δασική στρατηγική της ΕΕ³² υπογραμμίζει την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική σημασία των δασικών οικοσυστημάτων της Ευρώπης και ορίζει τις κατευθυντήριες αρχές της αειφόρου δασικής διαχείρισης, της απόδοσης των πόρων και της ευθύνης για τα δάση σε παγκόσμια κλίμακα. Η Επιτροπή αναπτύσσει επίσης κριτήρια και δείκτες για τη αειφόρο διαχείριση των δασών. Η εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης για μέτρα υπέρ της βιοποικιλότητας σε δασικές περιοχές εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση. Κατά την περίοδο 2007 έως 2013 διατέθηκαν συνολικά 5,4 δισ. ευρώ για τα δάση στο πλαίσιο των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, ενώ το ετήσιο κόστος διαχείρισης του δικτύου Natura 2000 (το ήμισυ του οποίου είναι δάση) ανέρχεται σε 5,8 δισ. ευρώ περίπου.

Τα σχέδια δασικής διαχείρισης ή ισοδύναμα μέσα θα μπορούσαν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη του στόχου 3B, μεταξύ άλλων σε ιδιωτικά δάση. Συνολικά, μεγάλο ποσοστό των δασών της ΕΕ καλύπτονται από κάποια μορφή σχεδίου διαχείρισης, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Η αξιοποίηση ορισμένων από τα μέτρα που καθορίζονται στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα ήταν περιορισμένη. Η βελτίωση των πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση των δασών σε επίπεδο ΕΕ θα επιτρέψει ακριβέστερη εκτίμηση της κατάστασης και τον σχεδιασμό κατάλληλων μέτρων πολιτικής για την επίτευξη του

³¹ Το γράφημα αναφέρεται στην ΕΕ-27, αφού αφορά το χρονικό διάστημα πριν από την προσχώρηση της Κροατίας.

³² COM(2013) 659 final.

στόχου.

2.4. Στόχος 4: Επίτευξη μέγιστης βιώσιμης απόδοσης (MBA) μέχρι το 2015*. Επίτευξη της πληθυσμιακής κατανομής κατά ηλικία και κατά μέγεθος, που είναι ενδεικτική υγιούς αποθέματος, μέσω διαχείρισης της αλιείας χωρίς σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις σε άλλα αποθέματα, είδη και οικοσυστήματα, για την υποστήριξη της επίτευξης καλής περιβαλλοντικής κατάστασης μέχρι το 2020, όπως επιβάλλει η οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική.

** Στόχος της αναθεωρημένης κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΛΠ), η οποία άρχισε να ισχύει το 2014 είναι να εξασφαλίσει ποσοστά εκμετάλλευσης της MBA για όλα τα αποθέματα έως το 2015, εάν είναι δυνατό, και το αργότερο έως το 2020.*

<p>Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τον καθορισμό του πλαισίου πολιτικής για τη βιώσιμη αλιεία στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της κοινής αλιευτικής πολιτικής της ΕΕ, και την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης δυνάμει της οδηγίας-πλασίου για τη θαλάσσια στρατηγική. Η Επιτροπή προωθεί βελτιώσεις στην ωκεάνια διακυβέρνηση για πιο βιώσιμη διαχείριση των θαλάσσιων πόρων. Ωστόσο, η εφαρμογή των πολιτικών δεν ήταν ομοιόμορφη σε όλη την ΕΕ και εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι στόχοι θα επιτευχθούν μέσα στις προθεσμίες. Το 2013 λίγο πάνω από το 50 % των αποθεμάτων που αξιολογήθηκαν σύμφωνα με τη MBA αλιεύθηκαν κατά βιώσιμο τρόπο.</p> <p>Εξαιτίας πολλαπλών επιβαρύνσεων, τα θαλάσσια είδη και οικοσυστήματα εξακολουθούν να παρουσιάζουν πτωτική τάση σε όλες τις θάλασσες της Ευρώπης.</p>	 <p>Πρόοδος για την υλοποίηση του στόχου αλλά ανεπαρκής (απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες για την εμπρόθεσμη επίτευξη του στόχου)</p>
--	---

Η αναθεωρημένη κοινή αλιευτική πολιτική προβλέπει ένα υγιές πλαίσιο πολιτικής για τη βιώσιμη αλιεία και η υλοποίησή του προχωρεί. Για μεγαλύτερο αριθμό εμπορικών αποθεμάτων, τα επίπεδα εκμετάλλευσης βρίσκονται ή πλησιάζουν τη μέγιστη βιώσιμη απόδοση. Η πρόοδος ήταν αξιοσημείωτη στη βόρεια ύδατα, όπου αξιολογήθηκαν τα περισσότερα αποθέματα που υπόκεινται σε όρια αλιευμάτων (έως το 90 % στη Βαλτική) και η πλειονότητα υπόκειται σε διαχείριση βάσει της μέγιστης βιώσιμης απόδοσης. Ωστόσο, στη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα λιγότερο από το 10 % των εκφορτωμένων αλιευμάτων προέρχονται από αξιολογηθέντα αποθέματα και περίπου το 90 % των αξιολογηθέντων αποθεμάτων εξακολουθούν να υφίστανται υπερεκμετάλλευση³³.

Έχει μειωθεί σημαντικά η θνησιμότητα λόγω αλιείας για ορισμένα αποθέματα στη Βαλτική και στην ευρύτερη Βόρεια Θάλασσα³⁴. Αυτό είναι στοιχείο που αποδεικνύει ότι ανταποκρίνονται θετικά στην εφαρμογή μακροπρόθεσμων σχεδίων διαχείρισης και πρακτικών αλιείας σύμφωνα με τη MBA.

³³ COM(2015) 239 final.

³⁴ΚΚΕρ (2015) Παρακολούθηση των επιδόσεων της κοινής αλιευτικής πολιτικής — STECF-15-04.

Η θαλάσσια βιοποικιλότητα στις ευρωπαϊκές περιφερειακές θάλασσες συνεχίζει να μειώνεται. Η απόκτηση ποιοτικών, αξιόπιστων και ολοκληρωμένων δεδομένων σχετικά με το θαλάσσιο περιβάλλον αποτελεί η ίδια ήδη μια πρόκληση, λαμβάνοντας υπόψη ότι το 80 % των ειδών και των οικοτόπων σύμφωνα με την οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική χαρακτηρίζονται ως άγνωστα (τα εμπορικά αποθέματα ψαριών είναι μια θετική εξαίρεση). Μόνο το 4 % των οικοτόπων είναι τεκμηριωμένα σε καλή περιβαλλοντική κατάσταση. Η αλλαγή του κλίματος και η οξίνιση είναι συνυπεύθυνες για τις αρνητικές επιπτώσεις της υπεραλίευσης, τη ρύπανση και τα θαλάσσια απορρίμματα, την καταστροφή οικοτόπων και τα χωροκατακτητικά ξένα είδη³⁵.

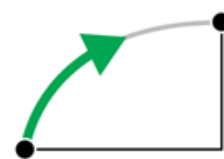
Για να μειωθούν περαιτέρω οι αρνητικές επιπτώσεις της αλιείας στα μη αλιεύμενα είδη και στα οικοσυστήματα, η νέα κοινή αλιευτική πολιτική έχει ως στόχο —μέσω της σταδιακής καθιέρωσης της υποχρέωσης εκφόρτωσης από το 2019— την εξάλειψη των απορρίψεων ψαριών. Αυτό θα απαιτήσει ενισχυμένη παρακολούθηση από τα κράτη μέλη, ώστε να υιοθετηθούν πιο καθαρές και πιο επιλεκτικές μέθοδοι και να αποφεύγονται τα παρεμπίπτοντα αλιεύματα, και για να βελτιωθεί η βάση δεδομένων για τα παρεμπίπτοντα αλιεύματα.

Για την αντιμετώπιση των πιέσεων στον τομέα της θαλάσσιας βιοποικιλότητας έως το 2020 είναι αναγκαία η συνέχιση των προσπαθειών σε εθνικό επίπεδο για την εφαρμογή των σχεδίων διαχείρισης και η παρακολούθηση της εφαρμογής των κανόνων, καθώς και η βελτίωση της παρακολούθησης, η διεύρυνση της βάσης γνώσεων και ο συντονισμός των πληροφοριών σχετικά με τη θαλάσσια βιοποικιλότητα. Σημαντικό στοιχείο για τον σκοπό αυτό είναι η αξιοποίηση της πείρας και η επέκταση των ερευνητικών δικτύων.

2.5. Στόχος 5: Μέχρι το 2020, ταυτοποίηση και ιεράρχηση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών και των διαδρομών που ακολουθούν, έλεγχος ή εξάλειψη των ειδών προτεραιότητας και διαχείριση των διαδρομών κατά τρόπο ώστε να προλαμβάνεται η είσοδος και εγκατάσταση νέων ειδών.

Τα χωροκατακτητικά ξένα είδη είναι μια ταχύτατα αυξανόμενη απειλή για τη βιοποικιλότητα- Ο κανονισμός για τα χωροκατακτητικά ξένα είδη³⁶ άρχισε να ισχύει το 2015. Οι εργασίες για την πρόταση του πρώτου καταλόγου χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος είναι υπό εξέλιξη. Εάν ο κατάλογος αυτός εγκριθεί μέχρι το τέλος του 2015, μπορεί να θεωρηθεί ότι η ΕΕ θα εφαρμόσει σύμφωνα με το πρόγραμμα τις δράσεις που προβλέπονται βάσει του στόχου 5.

Το επόμενο σημαντικό βήμα για την επίτευξη του στόχου θα είναι η εφαρμογή από τα κράτη μέλη. Η κύρωση της σύμβασης για το υδάτινο έρμα, που είναι σημαντική για την αντιμετώπιση των χωροκατακτητικών ξένων θαλάσσιων ειδών, καθυστερεί και έχει κυρωθεί μόνο από 7 κράτη μέλη έως σήμερα.

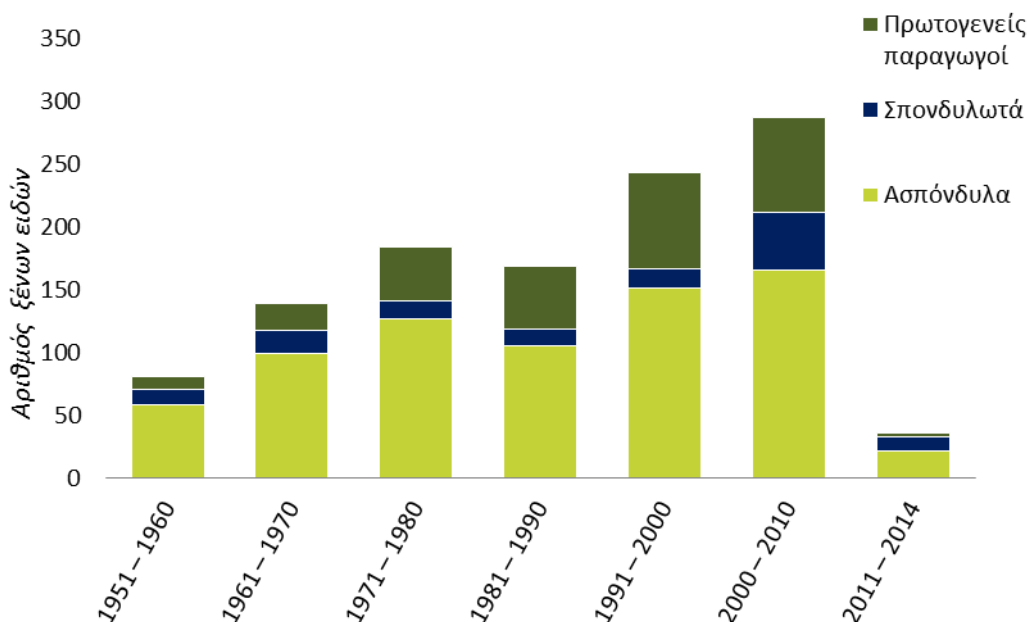
Προς την επίτευξη του στόχου (αν συνεχίσουμε τη σημερινή πορεία μας αναμένουμε επίτευξη του στόχου έως το 2020)

³⁵ Έκθεση του ΕΟΠ αριθ. 2/2015.

³⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014.

Σήμερα υπάρχουν πάνω από 11 000 ξένα είδη στο ευρωπαϊκό περιβάλλον και 10-15 % εξ αυτών δημιουργούν προβλήματα. Στις θάλασσες γύρω από την Ευρώπη, πάνω από το 80 % των μη ενδημικών ειδών έχουν εισαχθεί μετά το 1950 (βλ. Σχήμα 5).

Σχήμα 5 — Ποσοστό εισαγωγής μη αυτόχθονων θαλάσσιων ειδών³⁷

Σημείωση: Το παραπάνω σχήμα δείχνει τον αριθμό των νέων εισόδων μη αυτόχθονων θαλάσσιων ειδών. Η ανάλυση έχει γίνει σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και εμφανίζεται ανά δεκαετία. Η πιο πρόσφατη περίοδος καλύπτει μόνο την περίοδο 2011-2014.

Πηγή: ΕΟΠ 2015

Ο νέος κανονισμός για τα χωροκατακτητικά ξένα είδη προβλέπει ένα πλαίσιο για την αποφυγή και τη διαχείριση της εισαγωγής και της διασποράς χωροκατακτητικών ξένων ειδών στην ΕΕ. Σκοπός του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πληροφοριών για Ξένα Είδη (European Alien Species Information Network)³⁸ είναι να συνδράμει τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του κανονισμού. Βρίσκονται σε εξέλιξη εργασίες με τα κράτη μέλη για να ολοκληρωθεί ο πρώτος κατάλογος των χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακής σημασίας που βασίζεται σε εκτιμήσεις κινδύνων για τα οικεία είδη, συμπεριλαμβανομένων πιθανών οικονομικών απειλών. Η προληπτική προσέγγιση θα υποστηριχθεί μέσω έγκαιρης διερεύνησης για την ιεράρχηση των μελλοντικών αξιολογήσεων κινδύνου. Οι προτάσεις που παρουσίασε η ΕΕ το 2013 σχετικά με την υγεία των φυτών³⁹ και των ζώων⁴⁰ στοχεύουν επίσης στην υποστήριξη της προστασίας της βιοποικιλότητας.

Η ταχεία έγκριση του πρώτου καταλόγου των χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος και η αποτελεσματική εφαρμογή από τα κράτη μέλη θα έχουν αποφασιστική σημασία για να συνεχιστεί η πρόοδος προς την επίτευξη του στόχου αυτού. Η πρόοδος των σχετικών πολιτικών θα είναι καίριας σημασίας, ιδίως για την κύρωση και εφαρμογή της σύμβασης για το υδάτινο έρμα και την εφαρμογή του υγειονομικού καθεστώτος για τις ασθένειες των άγριων ζώων.

³⁷ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/trends-in-marine-alien-species-mas-2/assessment>.

³⁸ <http://easin.jrc.ec.europa.eu/>.

³⁹ COM(2013) 267.

⁴⁰ COM(2013) 260.

2.6. Στόχος 6: Μέχρι το 2020, αύξηση της συμβολής της ΕΕ στην αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

Η ΕΕ παραμένει μακράν ο μεγαλύτερος χορηγός οικονομικής βοήθειας και έχει σημειώσει πρόοδο στην αύξηση των πόρων για την παγκόσμια βιοποικιλότητα. Η ΕΕ έχει πραγματοποιήσει τα πρώτα βήματα για τη μείωση των έμμεσων αιτιών της απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως, στις οποίες περιλαμβάνεται το εμπόριο άγριων ειδών, και την ενσωμάτωση της βιοποικιλότητας στις εμπορικές της συμφωνίες. Ωστόσο, η πρόοδος είναι ανεπαρκής όσον αφορά τη μείωση των επιπτώσεων των καταναλωτικών προτύπων της ΕΕ στην παγκόσμια βιοποικιλότητα. Αν συνεχιστεί η σημερινή πορεία, οι τρέχουσες προσπάθειες δεν επαρκούν για την επίτευξη των στόχων του Aichi για τη βιοποικιλότητα εντός των προθεσμιών⁴¹.

Πρόοδος για την υλοποίηση του στόχου αλλά ανεπαρκής (απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες για την εμπρόθεσμη επίτευξη του στόχου)

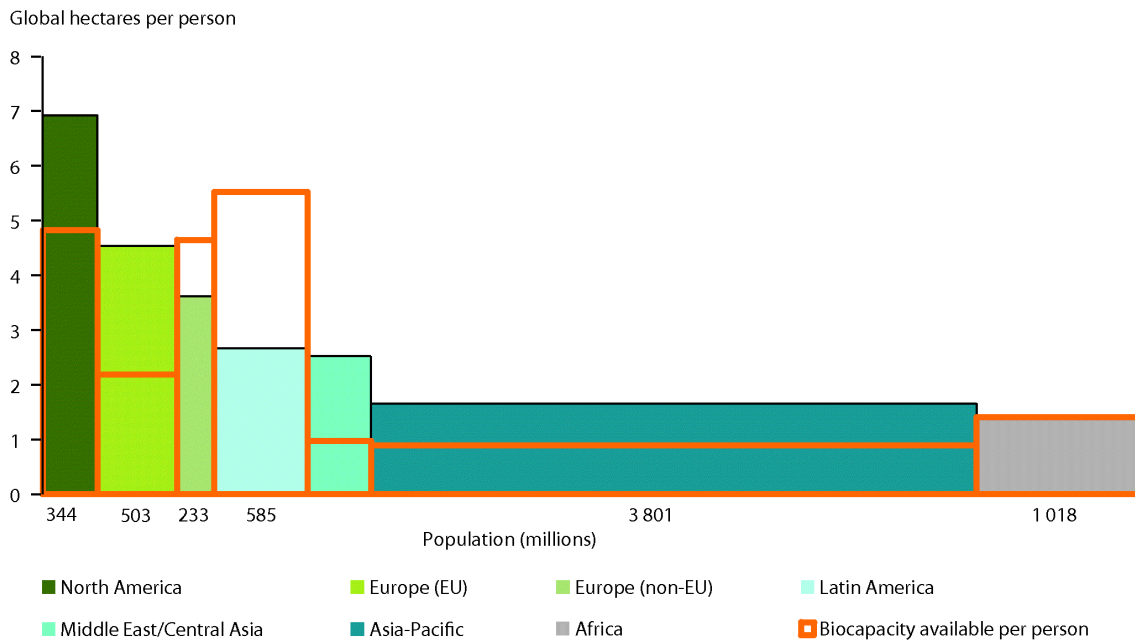
Η συνεισφορά της ΕΕ στην επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια για τη βιοποικιλότητα είναι η μεγαλύτερη σε παγκόσμιο επίπεδο και η χρηματοδότηση έχει υπερδιπλασιαστεί κατά την περίοδο 2006-2013.

Προκειμένου να ρυθμιστεί η πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και ο δίκαιος και ισότιμος καταμερισμός των οφελών από τη χρησιμοποίησή τους, η ΕΕ κύρωσε το Πρωτόκολλο της Ναγκόγια το 2014. Θεσπίστηκε νέα νομοθεσία για τη ρύθμιση των μέτρων συμμόρφωση και μια πρόσθετη εκτελεστική πράξη βρίσκεται στο στάδιο της προπαρασκευής.

Ο κανονισμός της ΕΕ για την ξυλεία του 2013 έχει ως στόχο να σταματήσει η κυκλοφορία της παράνομα υλοτομημένης ξυλείας στην αγορά της ΕΕ. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ «Επιβολή της δασικής νομοθεσίας, διακυβέρνηση και εμπόριο» ενθαρρύνει το εμπόριο νόμιμων προϊόντων ξυλείας. Υπάρχει αυξανόμενη προτίμηση των καταναλωτών για προϊόντα που προέρχονται από την αειφόρο διαχείριση των δασών. Σημειώθηκε επίσης κάποια πρόοδος σχετικά με το φοινικέλαιο, αλλά πολύ λίγα μέτρα έχουν ληφθεί σε σχέση με άλλα προϊόντα και το αποτύπωμα της ΕΕ-28 εξακολουθεί να είναι υπερδιπλάσιο της βιολογικής ικανότητάς της.

⁴¹ «Προοπτικές για τη βιοποικιλότητα σε παγκόσμιο επίπεδο — 4» της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα.

Σχήμα 6— Οικολογικό αποτύπωμα ανά περιφέρεια στον κόσμο

Πηγή: EEA (SEBI)⁴²

Όλες οι πρόσφατες συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ περιλαμβάνουν διατάξεις για την εφαρμογή των πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών. Η ΕΕ υποστηρίζει επίσης τις προσπάθειες σε παγκόσμιο επίπεδο για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών⁴³ και συμβάλλει προς την κατεύθυνση της έγκρισης εμπεριστατωμένου ψηφίσματος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών. Η ΕΕ έγινε επισήμως συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση για το διεθνές εμπόριο των απειλούμενων με εξάλειψη αγρίων ειδών πανίδας και χλωρίδας στις 8 Ιουλίου 2015.

Οι δράσεις για την αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΕ στην οποία θα λαμβάνεται υπόψη η βιοποικιλότητα περιλήφθηκαν στην ενσωμάτωση της διάστασης του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής. Με την υποχρεωτική περιβαλλοντική ανάλυση κάθε νέας δράσης αναπτυξιακής συνεργασίας εξετάζονται οι πιθανές επιπτώσεις σε προστατευόμενες ή ευάλωτες περιοχές, οικοσυστημικές υπηρεσίες, η εισαγωγή ξένων ειδών καθώς και η χρήση λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων και άλλων χημικών ουσιών. Ο προγραμματισμός αποδίδει ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία και τη βελτίωση της βιοποικιλότητας.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της διαδραμάτισαν ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση του θεματολογίου για την αειφόρο ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο με ορίζοντα το 2030. Η υλοποίηση των δεσμεύσεων αυτών στην ΕΕ και η υποστήριξη της εφαρμογής τους σε παγκόσμια κλίμακα θα συμβάλει στην πρόοδο για την επίτευξη αυτού του στόχου. Για να επιτευχθεί ο στόχος του διπλασιασμού των σχετικών με τη βιοποικιλότητα διεθνών χρηματοδοτικών ροών προς τις αναπτυσσόμενες χώρες έως το 2015 και της διατήρησής τους μέχρι το 2020, καθώς και να αυξηθεί η απόδοση της χρηματοδότησης, θα απαιτηθεί συνεχής δέσμευση, καλύτερη ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και συντονισμός με άλλους χορηγούς.

⁴² <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/ecological-footprint-of-european-countries/ecological-footprint-of-european-countries-2>.

⁴³ COM(2014) 64 final.

Η επίτευξη των στόχων της ΕΕ θα απαιτήσει περαιτέρω μέτρα για να μειωθεί το οικολογικό αποτύπωμα της ΕΕ και αποτελεσματική εφαρμογή της πρόσφατα εγκριθείσας πολιτικής και νομοθεσίας, με ιδιαίτερη έμφαση στη συμμόρφωση με το πρωτόκολλο της Ναγκόγια. Πρέπει επίσης να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να εφαρμοστούν οι διατάξεις σχετικά με τη βιοποικιλότητα σε πρόσφατες εμπορικές συμφωνίες, να ενσωματωθούν περαιτέρω οι στόχοι σχετικά με τη βιοποικιλότητα στις εμπορικές πολιτικές της ΕΕ και να ενθαρρυνθούν πρωτοβουλίες για την προώθηση ενός βιώσιμου εμπορίου.

3. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΜΕΤΡΑ

3.1. Χρηματοδότηση

Η ανεπαρκής χρηματοδότηση αποτέλεσε βασικό παράγοντα για την αδυναμία επίτευξης του στόχου του 2010 για τη βιοποικιλότητα. Στα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία ενσωματώθηκαν πτυχές της βιοποικιλότητας σε διαφορετικό βαθμό, ιδίως στην κοινή γεωργική πολιτική, τα ταμεία για την πολιτική συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας. Μια εμπειριστατωμένη ανάλυση των κονδυλίων που διατίθενται για τη βιοποικιλότητα θα είναι δυνατή μόνο όταν θα έχουν εγκριθεί όλα τα προγράμματα για την ανάπτυξη της υπαίθρου και τα επιχειρησιακά προγράμματα. Το LIFE παραμένει μια μικρή αλλά ιδιαίτερα αποτελεσματική πηγή χρηματοδότησης για τη φύση και τη βιοποικιλότητα. Επίσης, μέσω του Μηχανισμού Χρηματοδότησης του Φυσικού Κεφαλαίου που δρομολογήθηκε πρόσφατα θα χρηματοδοτηθούν από το πρόγραμμα καινοτόμα σχέδια.

Η Επιτροπή έχει αναπτύξει μια διαδικασία για την παρακολούθηση των δαπανών του προϋπολογισμού της ΕΕ που σχετίζονται με τη βιοποικιλότητα, ώστε να είναι δυνατές πιο αξιόπιστες εκτιμήσεις για την ενσωμάτωση της βιοποικιλότητας στον προγραμματισμό⁴⁴. Επίσης αναπτύχθηκε μεθοδολογία για να λαμβάνεται υπόψη η βιοποικιλότητα στη διαμόρφωση του προϋπολογισμού της ΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι δαπάνες δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις αλλά υποστηρίζουν τους στόχους για τη βιοποικιλότητα.

Τα ενωσιακά μέσα χρηματοδότησης είναι σημαντικά για την υλοποίηση των διεθνών δεσμεύσεων για τη βιοποικιλότητα, ιδίως ο μηχανισμός αναπτυξιακής συνεργασίας (ΜΑΣ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΤΑ), καθώς και το μέσο εταιρικής σχέσης. Οι προσπάθειες της ΕΕ για την ενίσχυση της κινητοποίησης πόρων από αυτά τα εξωτερικά μέσα εντάσσονται στην εμβληματική πρωτοβουλία «Βιοποικιλότητα για ζωή» (B 4Life), η οποία δρομολογήθηκε το 2014.

3.2. Εταιρικές σχέσεις

Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων και τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων και της κοινωνίας των πολιτών. Η επαναδρομολογηθείσα πλατφόρμα της ΕΕ για τις επιχειρήσεις και τη βιοποικιλότητα υποστηρίζει την ενεργό συμμετοχή των επιχειρήσεων στην υλοποίηση της στρατηγικής. Η προπαρασκευαστική δράση «Βιοποικιλότητα και οικοσυστημικές υπηρεσίες στα ευρωπαϊκά υπερπόντια εδάφη (BEST)» συμβάλλει στη μετάβαση σε ταχεία και εύκολη πρόσβαση στη χρηματοδότηση για την προστασία της βιοποικιλότητας και τη βιώσιμη χρήση των οικοσυστημικών υπηρεσιών. Η ΕΕ υποστήριξε επίσης την πρωτοβουλία για τις οικονομικές πτυχές των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας στην ΕΕ και στις αναπτυσσόμενες

⁴⁴ SEC(2015)240.

χώρες, και ενθάρρυνε τις συνέργειες μεταξύ της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα και άλλων συμβάσεων.

3.3. Ενίσχυση της βάσης γνώσεων

Η βάση γνώσεων και αποδεικτικών στοιχείων για την πολιτική βιοποικιλότητας της ΕΕ έχει βελτιωθεί μέσω της εναρμόνισης της υποβολής εκθέσεων με τις οδηγίες για την προστασία της φύσης, καθώς και μέσω της χαρτογράφησης και της αξιολόγησης των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους (MAES), που αναγνωρίζονται διεθνώς ως το πλέον προηγμένο περιφερειακό πρόγραμμα αξιολόγησης στο πλαίσιο της διακυβερνητικής πλατφόρμας επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες (IPBES). Τα προγράμματα πλαίσια έρευνας και καινοτομίας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αξιολόγηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών, σε συνέργεια με άλλα ταμεία της ΕΕ. Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» στηρίζει ολοκληρωμένες αξιολογήσεις και διεπαφές επιστήμης-πολιτικής με έμφαση στις λύσεις που βασίζονται στη φύση. Η χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής για την έρευνα και την καινοτομία είναι μια άλλη πηγή στήριξης. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη σημαντικά κενά σε στοιχεία και γνώσεις, ιδίως όσον αφορά το θαλάσσιο περιβάλλον, την εκτίμηση της υγείας των οικοσυστημάτων και των δεσμών με τις οικοσυστημικές υπηρεσίες και την ανθεκτικότητα. Η ολοκλήρωση —και η ανοικτή πρόσβαση— στα στοιχεία από την παρακολούθηση της βιοποικιλότητας και η υποβολή εκθέσεων σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ (όπως για τη γεωργία, την αλιεία και την περιφερειακή πολιτική) πρέπει να ενισχυθεί ως προτεραιότητα για το υπόλοιπο της περιόδου εφαρμογής. Με εξωτερικά μέσα της ΕΕ δημιουργήθηκαν περιφερειακά παρατηρητήρια στις χώρες ΑΚΕ με στόχο την καλύτερη ενημέρωση των υπευθύνων λήψης αποφάσεων για τη διαχείριση των φυσικών πόρων.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Από την ενδιάμεση αξιολόγηση της προόδου στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα προκύπτει ότι οι στόχοι της βιοποικιλότητας για το 2020 μπορούν να επιτευχθούν μόνον εάν οι προσπάθειες εφαρμογής και επιβολής είναι πολύ πιο τολμηρές και φιλόδοξες. Με τον σημερινό ρυθμό εφαρμογής, η απώλεια βιοποικιλότητας και η υποβάθμιση των οικοσυστημικών υπηρεσιών θα συνεχιστούν σε ολόκληρη την ΕΕ και παγκοσμίως, με σημαντικές επιπτώσεις στην ικανότητα της βιοποικιλότητας να καλύψει τις ανθρώπινες ανάγκες στο μέλλον.

Έχει σημειωθεί πρόοδος ως προς τη διαμόρφωση σημαντικών πλαισίων πολιτικής: οι νέοι κανονισμοί για τη νέα κοινή αλιευτική πολιτική, τα χωροκατακτητικά ξένα είδη και την ξυλεία, και η θέσπιση διατάξεων για τη βιοποικιλότητα στις διμερείς εμπορικές συμφωνίες, είναι μόνο μερικά παραδείγματα. Η αναθεωρημένη κοινή γεωργική πολιτική προσφέρει ευκαιρίες για να λαμβάνονται περισσότερο υπόψη οι ανησυχίες σχετικά με τη βιοποικιλότητα, αλλά η επιτυχία θα εξαρτηθεί από τον βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη θα αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες αυτές. Η Επιτροπή στήριξε και συμπλήρωσε τις προσπάθειες που καταβάλλουν τα κράτη μέλη, οι περιφερειακές, οι τοπικές αρχές και οι ενδιαφερόμενοι φορείς κατά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, την αντιμετώπιση των κενών σε επίπεδο πολιτικής, την παροχή κατευθυντήριων γραμμών, τη χρηματοδότηση, την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων και την προαγωγή της έρευνας και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Υπάρχει πληθώρα θετικών εμπειριών που μπορούν να αποτελέσουν υπόδειγμα για την προώθηση των στόχων της ΕΕ στον τομέα της βιοποικιλότητας για το υπόλοιπο διάστημα μέχρι το 2020.

Είναι πλέον επείγον να ενταθεί η εφαρμογή των μέτρων για όλους τους στόχους και να εξασφαλιστεί ότι οι αρχές που περιλαμβάνονται στα πλαίσια πολιτικής έχουν αντίκρουσμα στην πράξη. Η επίτευξη των στόχων του 2020 για τη βιοποικιλότητα θα απαιτήσει ισχυρές εταιρικές σχέσεις και την πλήρη δέσμευση και τις προσπάθειες των βασικών συντελεστών σε όλα τα επίπεδα, ιδίως όσον αφορά την

ολοκλήρωση του δικτύου Natura 2000 για το θαλάσσιο περιβάλλον, την εξασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης των περιοχών του δικτύου Natura 2000 και την εκτέλεση του κανονισμού για τα χωροκατακτητικά ξένα είδη καθώς και την αναζήτηση της πλέον κατάλληλης προσέγγισης για την ανάδειξη του φυσικού κεφαλαίου μας σε όλη την ΕΕ.

Η επίτευξη αυτού του στόχου θα απαιτήσει επίσης **αποτελεσματικότερη ενσωμάτωση** με ένα ευρύ φάσμα πολιτικών, με τον καθορισμό συνεκτικότερων προτεραιοτήτων που θα υποστηρίζονται από κατάλληλη χρηματοδότηση —ιδίως στους τομείς **της γεωργίας και της δασοκομίας** οι οποίοι από κοινού αντιπροσωπεύουν το 80 % της χρήσης γης στην ΕΕ, καθώς και του **θαλάσσιου τομέα/του τομέα της αλιείας** και της περιφερειακής ανάπτυξης. Προς την κατεύθυνση αυτή μπορούν να βοηθήσουν τα χρηματοδοτικά μέσα που διαθέτει η ΕΕ. Η επίτευξη των στόχων ως προς τη βιοποικιλότητα θα συμβάλει επίσης στην επίτευξη των στόχων για την οικονομική μεγέθυνση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την επισιτιστική ασφάλεια και επάρκεια νερού και την ποιότητα ζωής, καθώς και στην επίτευξη των στόχων της αιεφόρου ανάπτυξης παγκοσμίως και στην ΕΕ.